

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Руденського психоневрологічного інтернату
Волинської обласної ради

29.01.2025

м. Луцьк, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.01.2025 групою НПМ здійснено відвідування Руденського психоневрологічного інтернату в Волинській області (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Спас Юлія Олександрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Волинській області – керівник групи НПМ.

Литвинчук Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Пащук Тарас Валерійович, представник громадської організації.

Шевчук Дар'я Олегівна, представник громадської організації.

Нівчик Андрій Миколайович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування відбувалося вперше.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Залізнична, буд. 1, с. Руда, Ковельський р-н, Волинська обл., 44345.

Керівник закладу: Місюк Олена Іванівна.

Згідно з Положенням про Руденський психоневрологічний інтернат, затвердженим розпорядженням голови Волинської обласної ради від 12.12.2023 № 676, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування жінок зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 160 осіб жіночої статті. На день відвідування у ПНІ перебувало 158 підопічних, серед яких 51 особа – дієздатні особи, 107 осіб – недієздатні, 17 осіб – ліжкових хворих. Встановлену групу інвалідності мають 147 осіб. Також у закладі перебуває 43 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 01.01.2025 виділено фінансування в сумі 8 124 865,08 грн. на рік.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 98,0 штатних одиниць, з яких 5 штатних одиниць – адміністративно-управлінський персонал; 4 штатних одиниць – відділ бухгалтерської служби; 25 штатних одиниць – господарський

персонал; 11,75 штатних одиниць – відділ медичної служби; 32,75 штатних одиниць – І відділ для осіб зі значно зниженою рухомою активністю та ліжко хворі; 8,5 штатних одиниць – II відділ для осіб які здатні часткова самі себе обслуговувати; 6 штатних одиниць – персонал, кухні, столової; 5 штатних посад – підсобне господарство.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій медичних працівників до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю: організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа, реєстраційне досьє від 24.06.2020 № 3005/Л-П.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації з сімейними лікарями та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністру України від 22.12.2023 № 1394.

Не менше одного разу на рік для підопічних організовується огляд лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування у закладі та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування.

Медична документація ведеться відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

В інтернаті ведеться «Журнал реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам», затверджений наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240, заповнюються бланки відповідних протоколів.

У 2025 році в ПНІ померло 2 підопічних (причиною смерті встановлено серцево-судинну недостатність).

Групою НПМ встановлено, що інтернат надає соціальні послуги підопічним на високому рівні.

Особи з інвалідністю забезпечені засобами для пересування: кріслами колісними, палицями, милицями та іншими засобами реабілітації згідно з індивідуальними програмами реабілітації (далі – ІПР).

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням. У закладі наявне дієтичне та перспективне меню.

У приміщенні харчоблоку дотримуються належні санітарно-гігієнічні умови, робочі поверхні, витяжка чисті, посуд має відповідне маркування та зберігається в належному стані. Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в

особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба їжі.

Сума витрат на харчування на одну особу на день в інтернаті складає 503,86 грн, а сума витрат на медикаменти на одну особу на день складає 12,70 грн.

Територія ПНІ огорожена. Вхід і вихід з території здійснюється через пропускний пункт.

Підопічні проживають у двоповерховому корпусі. Розподіл у корпусі та кімнатах здійснюється медичним персоналом з урахуванням побажань, індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

Житлові корпуси обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік вогнегасників та забезпечено їх своєчасне обслуговування.

У закладі наявний план евакуації підопічних на випадок пожежі, затверджений директором Руденського ПНІ.

У закладі наявне підсобне господарство, продукція використовується для потреб закладу.

Водопостачання у ПНІ централізоване, якість питної води відповідає нормам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Заклад забезпечений двома генераторами на випадок відключень електроенергії. У житлових корпусах вікна не заграбовані. На території ПНІ облаштовано зони для відпочинку: наявні лави (Фото 1, 2), а також встановлені відкриті та криті, захищені від негоди, альтанки, що дозволяють підопічним перебувати на свіжому повітрі в комфортних умовах під час будь-яких погодних умов.

Підопічні займаються рукоділлям, арт-терапією, сенсорикою, відвідують різноманітні гуртки (Фото 3).

Підопічні інтернату проживають в умовах максимально наближених до домашніх.

Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. У деяких житлових кімнатах є телевізори та інша побутова техніка (Фото 4).

Підопічні закладу забезпечені сезонним одягом.

Перукарські послуги підопічним надаються у приміщенні перукарні, облаштованої в ПНІ.

Для покращення психоемоційного благополуччя підопічних адміністрацією закладу організовуються святкування, підопічні залучаються до культурно-масової діяльності.

У закладі дотримані вимоги інклюзивності приміщень, зокрема житлові приміщення обладнані пандусами, поручнями (Фото 5).

Групою НПМ відмічено високий рівень дотримання персоналом закладу санітарно-гігієнічних вимог та дезінфекційних заходів.

На інформаційних стендах інтернату наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (Фото 6).

На кожного підопічного ведуться особові справи, укладені договори про надання соціальної послуги.

Облік витрат особистих коштів підопічних відбувається відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

Групою НПМ відзначено доброзичливу та приємну атмосферу, що панує у закладі.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 55 підопічними та 11 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних до групи НПМ не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні використовують правило «двох стін».

Наявне у закладі підвальне приміщення не може використовуватись як укриття, оскільки, воно підтоплюється підземними водами.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007). Наприклад, площа однієї з кімнат становить 18,7 м², а сама кімната розрахована на проживання 4 осіб. Відтак на одну особу припадає 4,6 м² (Фото 7). Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

3. У житлових кімнатах інтернату відсутні кнопки виклику персоналу. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у ліжкових хворих підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

4. Окрім зазначеного, не всі підопічні забезпечені в повній мірі твердим інвентарем відповідно до розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми). Так, у деяких кімнатах відсутні тумбочки приліжкові, стільці тверді, столи (Фото 8).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

5. Житлові кімнати для двох і більше осіб не облаштовано ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним. Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення приватності підопічним та наявності позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Волинській обласній військовій адміністрації, Волинській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити проведення обстеження підвальних приміщень закладу відповідними комісіями із залученням територіальних органів ДСНС

щодо можливості їх використання для укриття населення як найпростіших укриттів.

2. Руденському психоневрологічному інтернату забезпечити:

обстеження підвальних приміщень закладу відповідними комісіями із залученням територіальних органів ДСНС щодо можливості їх використання для укриття населення як найпростіших укриттів;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

встановлення кнопок виклику персоналу у кімнатах, зокрема в яких проживають ліжкові хворі підопічні;

облаштування житлових кімнат меблями відповідно до Мінімальних норм;

забезпечити право приватності під час під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним.

Додатки: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НІМ:

Представник Уповноваженого

**Верховної Ради України з прав людини
у Волинській області**

Юлія СПАС

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

